

Stockholm 2 maj 2018

Till
Socialdepartementet

**Remissvar Betänkandet Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn (SOU 2017:101)
Diarienummer S2017/07382/FST**

Sammanfattning

Svenska Barnmorskeförbundet anser att graviditetspenning ska erbjudas alla gravida, från 30 dagar före beräknad förlossning fram till förlossning för att ge möjlighet till fysisk och psykisk förberedelse för förlossning och föräldraskap. Därför är vi positiva till att frågan utreds vidare.

Vi anser också att kvinnor ska ha suverän rätt till hel föräldraledighet till dess barnet är sex månader gammalt för att kunna amma barnet enligt WHO:s rekommendationer, det vill säga helamning till sex månaders ålder. Dessutom ska tid finnas för nedtrappning av amning.

Uttag av dubbeldagar, att båda föräldrarna är föräldralediga samtidigt, bör göras den första tiden för att underlätta båda föräldrarnas anknytning och ge en bra start på föräldraskapet.

Graviditetspenning

I slutbetänkandet konstateras att det behöver göras en analys av behovet av graviditetspenning, vilket vi välkomnar. Svenska Barnmorskeförbundet och Svensk Förening för obstetrik och gynekologi, SFOG, har under lång tid lyft frågan och föreslagit att alla gravida kvinnor erbjuds ledighet, med ersättning, under 30 dagar före beräknad förlossning men fram till den dag barnet föds. Beräknad förlossning anger den dag då barnets föds inom ett intervall på fem veckor, att förlossningen sker efter detta datum innebär således ingen avvikelse från det normala.

Utredningen har kommit fram till att man inte kan bedöma kvinnors behov av att få graviditetspenning, när arbetsförmågan är nedsatt på grund av graviditeten. En sådan utredning anser man bör göras av myndigheter med särskild kunskap inom området och vi ser fram emot att bli sakkunniga i det arbetet. Vi anser att det är särskilt viktigt att man i den utredningen i första hand ser till kvinnors behov av fysisk och psykisk förberedelse inför förestående förlossning och föräldraskap. Inom mödrahälsovården ser läkare och barnmorskor hur ledighet i slutet av graviditeten gagnar kvinnan, det väntade barnet och familjen. Idag har vi kunskap om att depression och ångest under graviditet kan ha flera negativa effekter på barnets utveckling, förlossningen och på anknytning.

Utredningen har konstaterat att man inte heller helt kunnat utreda i vilken utsträckning kvinnor faktiskt arbetar under sista tiden av graviditeten. Man landar sedan i att man ska sikta på att förändra arbetslivet så att det blir möjligt för gravida att arbeta, eller som man uttrycker det, delta i arbetslivet. Det är naturligtvis önskvärt att arbetsmiljön inte på något sätt eller för någon innebär risker, varken fysiska eller psykiska, inte heller för icke gravida personer. Även om man skulle lyckas förändra arbetslivet i en sådan riktning kommer gravida att ha särskilda behov av vila och förberedelse inför barnafödande.

En utökad rätt till föräldrapenning skulle förenkla Försäkringskassans arbete. Vi menar att även arbetet inom mödrahälsovården skulle förenklas, när man inte längre skulle behöva sjukskriva kvinnor i samma utsträckning som idag. Ett stort antal läkarbesök görs endast för sjukskrivning och gränsdragningen mot vad som ska räknas som sjukdom är besvärlig. Det kan inte uteslutas att bedömningarna varierar inom olika delar av landet. Möjligheten finns att ta ut graviditetspenning skulle innebära att samhället visar respekt och förståelse för kvinnans behov, ett minskat försjukligande av normal graviditet. Med vetskapen om att möjligheten finns skulle kvinnorna kunna planera inför sitt födande och därmed känna ett större lugn.

Fördelning av föräldraledighet.

Vi anser att kvinnan ska ha suverän rätt till ledighet som möjliggör för henne att helamma sitt barn under sex månader i enlighet med WHO:s rekommendationer. Därtill ska kvinna ha rätt till en rimlig tid för nedtrappning.

En forskargrupp har i sammanställning av forskning i den ansedda vetenskapliga tidskriften The Lancet visat att amningen är viktig även i höginkomstländer. Amningen är viktig därför att den ger hälsoeffekter på både kort och långsikt, för mor och barn. På kort sikt minskar riskerna för infektioner hos barnen, på längre sikt förebyggs diabetes och fetma. För kvinnan påskyndar amning återhämtning och viktminskning, på lång sikt minskar risken för bröstcancer, äggstockscancer, livmodercancer, hjärtkärlsjukdom och typ 2 diabetes. Amning är även ekonomiskt, miljövänligt och kostnadseffektivt för både individ och samhälle. Beräkningar i USA och England visar att samhället kan spara miljarder på amning/bröstmjök då det bidrar till en mer hälsosam och jämställd värld.

I Sverige sjunker amningsfrekvensen och vid sex månaders ålder helammas allt mindre andel av barnen. Samtidigt visar statistiken att fler barn än tidigare ammas vid nio respektive 12 månaders ålder. Det är vanligare att kvinnor med högre utbildning och högre inkomst helammar sina barn under längre tid. Amningen har positivt samband med jämställt föräldraskap, kvinnor i en jämställd relation initierar oftare till amning samt ammar totalt sett under längre tid. Att inte ge stöd och möjliggöra amning för alla grupper bidrar till ökad ojämlik hälsa. Amning bör ses som en mänsklig rättighet för barn och förälder och kvinnor bör därför ha rätt till adekvata förutsättningar för amning.

Möjligheten för båda föräldrarna att vara föräldralediga samtidigt är värdefull. Vi anser att dubbeldagar bör tas ut direkt efter barnets födelse, för att underlätta omställningen till föräldraskap, anknytning mellan båda föräldrarna och barnet samt stöd under etableringen av amning. Allt detta kan bidra till att förbättra föräldrars och barns fysiska och psykiska hälsa.

Goda uppväxtvillkor för barnen.

Sverige har undertecknat Barnkonventionen som kommer att bli svensk lag. Enligt konventionen ska barnens bästa prioriteras. Vi saknar en mer utförlig genomgång av forskning om vad det innebär för barnens anknytning och utveckling att börja i förskolan vid olika åldrar.

För Svenska Barnmorskeförbundet

Kajsa Westlund,
Kanslichef, leg barnmorska